

Плекаємо майбутню наукову еліту

(З досвіду роботи міського територіального осередку
Малої академії наук Броварського НВО)

Оксана ПАНКОВА,

завідувач відділу дослідно-експериментальної роботи, старший учитель

Сучасний етап соціально-економічного розвитку України характеризується оновленням системи освіти, що пов'язане з прагненням нашої держави інтегруватися до європейського культурного простору, забезпечити всебічний розвиток особистості, формування її творчого потенціалу, відповідального ставлення до життя. Молодь має адаптуватися до мінливих життєвих ситуацій, цілеспрямовано використовувати свої творчі можливості як для професійної та особистісної самореалізації, так і в інтересах суспільства, держави. Практична діяльність учнів повинна спрямовуватися на розвиток їхньої пізнавальної та творчої активності, що вимагає опанування певного обсягу теоретичних знань із різних шкільних дисциплін. Поряд із загальноосвітніми закладами організацію пошуково-дослідницької роботи учнівської молоді здійснюють заклади позашкільної освіти.

Нині актуалізувалася проблема освіти обдарованих дітей, їх підтримки і допомоги. Лише творча особистість буде конкурентоспроможною на ринку праці, зможе створювати нові технології, пропонувати нові теорії, розв'язувати складні нестандартні ситуації. Тому забезпечення кожній людині можливості використання свого творчого потенціалу є одним із пріоритетних завдань освіти. Якщо дитина демонструє неабиякі здібності і знання, необхідно створити умови для гармонійного розвитку її талантів та обдарованості.

Проблему формування творчої особистості, розвитку її творчої активності в процесі дослідницької та пошукової діяльності вивчали В.Алфімов, В.Вербицький, О.Губенко, В.Паламарчук, Г.Пустовіт, О.Савенков, В.Рибалка, С.Сисоєва, В.Обознов та ін. Дослідники стверджують, що значна кількість надзвичайно обдарованих людей не реалізувала свої можливості через несприятливе виховання в дитинстві. Тому обдарованість необхідно своєчасно виявляти і розвивати. Цю особливу місію успішно здійснює Мала академія наук України [1].

Мала академія наук України (далі МАН) – освітня структура, що забезпечує організацію й координацію науково-дослідницької діяльності учнів, створює умови для їхнього інтелектуального, духовного і творчого розвитку та професійного самовизначення, сприяє нарощуванню наукового потенціалу країни. Будь-який учень МАН має можливість реалізувати себе у багатьох галузях науки і творчості та обрати свій особистий шлях до успіху.

За майже сімдесятирічний період існування МАН пройшла кілька етапів становлення і розвитку. Визначальним для створення сучасної моделі МАН був 1993 рік. На засіданні Колегії Міністерства

освіти України та Президії Академії наук України було прийнято рішення про створення єдиної Малої академії наук України з її територіальними відділеннями та обрано Президію МАН. На цьому етапі вдосконалювалася система проведення Всеукраїнського конкурсу-захисту науково-дослідницьких робіт учнів – членів МАН. Важливим кроком стало запровадження Положення про Всеукраїнські учнівські олімпіади з базових і спеціальних дисциплін, турніри і конкурси-захисти науково-дослідницьких робіт та конкурси фахової майстерності [3].

Визначною подією в розвитку МАН є створення у 2004 році згідно з Постановою Кабінету Міністрів України від 20.08.2003 р. №1301 позашкільного навчального закладу Мала академія наук учнівської молоді, на який було покладено функції координації дослідницько-експериментального напрямку в діяльності позашкільної освіти. У 2009 році заклад отримав статус закладу подвійного підпорядкування – Міністерству освіти і науки України та Національній академії наук України. У 2010 році його було перейменовано на Національний Український державний центр «Мала академія наук України» згідно з Указом Президента України від 30.09.2010 р. №927/2010. Завдяки цьому активізувався процес формування мережі регіональних академій наук учнівської молоді [2–4].

Мета Малої академії наук – пошук, відбір, розвиток і підтримка творчих, здібних та обдарованих учнів, залучення їх до науково-дослідницької роботи в різних галузях науки, техніки, культури і мистецтва для задоволення інтересів і потреб молоді.

Вагомий внесок у розвиток організаційної моделі МАН зробили відомі вчені С.Довгий, В.Касаткін, Л.Ковбасенко, В.Мадзігон, В.Назаренко,